

Juridisch kader

Hieronder wordt het juridisch kader geschetst voor zover het opvragen door zorgverzekeraars van de verwijfsbrief en/of het behandelplan van verzekerden met een privacyverklaring plaatsvindt ten behoeve van het controleren van de rechtmatigheid van de declaratie.

Voor de belangenafwegingen die op grond van dit juridisch kader plaatsvinden is van belang dat de regeling die voorziet in de mogelijkheid tot het indienen van een privacyverklaring voortvloeit uit een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb).¹ Het CBb oordeelde daarin dat gelet op de zwaarwegende belangen van GGZ patiënten in de declaratieregels van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) ten minste in de mogelijkheid zou moeten zijn voorzien om in bepaalde gevallen van de verplichting tot het vermelden van diagnose informatie op declaraties aan zorgverzekeraar af te kunnen wijken.² Het CBb heeft hierbij het belang van een goede taakvervulling van de zorgverzekeraars (zorginkoop en controle van geleverde prestaties) afgewogen tegen het privacybelang van individuele (GGZ) patiënten. Het CBb oordeelde dat het in de gespecialiseerde GGZ gaat om diagnoses die de kern van het privéleven van de betrokken persoon raken zodat informatie hierover zeer privacygevoelig is. En dat (...) vertrouwelijkheid en geheimhouding bij de behandeling van psychische klachten van groot belang zijn.³

Grondslag

Voor de verwerking van persoonsgegevens is van belang dat er een grondslag is in artikel 8 van de Wbp. Voor bijzondere persoonsgegevens geldt bovendien dat er sprake moet zijn van een uitzondering op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens van artikel 16 van de Wbp. Voor de verwerking van persoonsgegevens betreffende de gezondheid zijn deze uitzonderingen opgenomen in de artikelen 21 en 23 van de Wbp. Daarnaast volgt uit artikel 9, vierde lid, van de Wbp jo. artikel 88 van de Wet BIG en artikel 7:457 van het BW dat er een grond voor de doorbreking van de geheimhoudingsplicht van de zorgaanbieder moet zijn.

Hierbij geldt dat elke verwerking van persoonsgegevens tevens moet voldoen aan het noodzakelijkheidsvereiste. De verwerking van persoonsgegevens moet noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze worden verwerkt. Het noodzakelijkheidsvereiste omvat de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuk op de belangen van de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel. Ingevolge het subsidiariteitsbeginsel mag het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene minder nadelige wijze kunnen worden verwerkelykt.

Artikel 87 van de Zorgverzekeringswet (Zvw) jo. hoofdstuk 7 van de Regeling Zorgverzekering (Rzv) voorzien in de wettelijke regeling voor het verwerken van (bijzondere) persoonsgegevens door zorgverzekeraars ten behoeve van onder meer de controle van declaraties. Deze wettelijke regeling voorziet tevens in de vereiste wettelijke verplichting tot doorbreking van de geheimhoudingsplicht van de behandelaar.

¹ CBb 8 maart 2012, JB 2012, 135, zie ook CBb, 2 augustus 2010, JB 2010, 226.

² CBb 8 maart 2012, JB 2012, 135, ro 5.41.

³ CBb 8 maart 2012, JB 2012, 135, ro 2.4.4.3.

Over de Autoriteit Persoonsgegevens

Iedereen heeft recht op een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens en adviseert over nieuwe regelgeving.

In de Rzv wordt uitwerking gegeven aan het noodzakelijkheids criterium door nader te bepalen welke persoonsgegevens, voor welke doeleinden mogen worden verwerkt.⁴ In dit kader is relevant dat in de Rzv voor wat betreft het uitvoeren van rechtmatigheidscontroles door zorgverzekeraars onderscheid wordt gemaakt tussen hetgeen in formele controles en materiële controles wordt onderzocht.

Als *formele controle* geldt, voor zover hier relevant, een onderzoek waarbij de zorgverzekeraar nagaat of het tarief dat door een zorgaanbieder voor een prestatie in rekening is gebracht (..) een prestatie betreft, welke behoort tot het verzekerde pakket van die persoon.⁵ *Materiële controle* is het onderzoek waarbij de zorgverzekeraar nagaat of de door de zorgaanbieder in rekening gebrachte prestatie is geleverd en of die geleverde prestatie het meest was aangewezen gezien de gezondheidstoestand van de verzekerde.⁶

Verwijsbrief en behandelplan

Formele controle

Het is verzekeraars toegestaan om na te gaan of er een verwijsbrief is teneinde vast te stellen dat de prestatie die is gedeclareerd behoort tot het verzekerde pakket van de betreffende verzekerde. Het opvragen van (informatie uit) de verwijsbrief voor dit doel is een vorm van formele controle.

Niet alle informatie op de verwijsbrief is echter noodzakelijk om vast te stellen dat de prestatie die is gedeclareerd behoort tot het verzekerde pakket van de betreffende verzekerde. Voor het doel van formele controle zijn daarom uitsluitend de volgende gegevens uit de verwijsbrief toegestaan: de naam en het polisnummer van de patiënt, het type behandelaar waarnaar wordt verwezen, de naam, functie en AGB-code van de verwijzer, de handtekening van de verwijzer en de datum van de verwijzing.⁷

Het behandelplan is niet noodzakelijk om na te gaan of er sprake is van een prestatie die behoort tot het verzekerde pakket van de betreffende verzekerde. Het is dan ook niet toegestaan om het behandelplan op te vragen in het kader van formele controle.

Het feit dat er sprake is van een privacyverklaring doet hieraan niet af. Dus ook in het geval van een privacyverklaring mag in het kader van formele controle, met uitzondering van de bovengenoemde gegevens, niet worden gevraagd om verwijsbrief en/of behandelplan.

Materiële controle

Om vast te kunnen stellen dat de prestatie die is gedeclareerd, aangewezen is, dan wel daadwerkelijk is geleverd, kan het de zorgverzekeraar onder voorwaarden zijn toegestaan om diagnose informatie te verwerken. Het kan daarbij gaan om diagnosegegevens op de verwijsbrief en/of het behandelplan. Er is dan sprake van materiële controle.

De eisen voor materiële controle zijn neergelegd in de artikelen 7.2, derde lid, en 7.5 tot en met 7.9 van de

⁴ "De Rzv geeft tezamen met de prestatiebeschrijvingen invulling aan de uitwerking van het noodzakelijkheids criterium. Voorts scheidt de Rzv helderheid over de doelen die met de verstrekking van persoonsgegevens worden gediend (artikel 7.1)". Toelichting op de Rzv, Stcrt. 2005, 249.

⁵ Artikel 1, onderdeel t, van de Rzv:

Formele controle: een onderzoek waarbij de zorgverzekeraar nagaat of het tarief dat door een zorgaanbieder voor een prestatie in rekening is gebracht:

1°. een prestatie betreft, welke is geleverd aan een bij die zorgverzekeraar verzekerde persoon;

2°. een prestatie betreft, welke behoort tot het verzekerde pakket van die persoon,

3°. een prestatie betreft, tot levering waarvan de zorgaanbieder bevoegd is, en

4°. het tarief betreft, dat voor die prestatie krachtens de Wet marktordening gezondheidszorg is vastgesteld of een tarief is dat voor die prestatie met de zorgaanbieder is overeengekomen;

6 Artikel 1, onderdeel u, Rzv.

⁷ Dit wordt ook wel de beperkte verwijsbrief genoemd.

Rzv. De zorgverzekeraar zal dan onder meer ingevolge artikel 7.6 van de Rzv moeten aantonen dat de controle is gebaseerd op een algemene risicoanalyse en een algemeen controleplan. Ook dient de zorgverzekeraar op grond van artikel 7.8 van de Rzv een specifieke risicoanalyse en specifiek controleplan te hebben opgesteld. Naast deze procedurele vereisten zal de zorgverzekeraar moeten aantonen dat het opvragen van de verwijfsbrief en/of het behandelplan noodzakelijk is om vast te stellen of de zorg geleverd en/of aangewezen was.⁸

Uit het voorgaande volgt dat het enkele feit dat er sprake is van een privacyverklaring op zichzelf géén rechtvaardiging is om materiële controle uit te voeren. De voorschriften van de artikelen 7.2, derde lid, en 7.5 tot en met 7.9 van de Rzv moeten immers worden gevolgd. Met inachtneming van deze voorschriften kan materiele controle óók in gevallen dat er een privacyverklaring is echter wel mogelijk zijn.

Gegevensverwerking door medisch adviseur

Het onderscheid tussen formele en materiële controle is bepalend voor de aard en de omvang van de persoonsgegevens die zorgverzekeraars voor de uitvoering van rechtmatigheidscontroles mogen verwerken. Het is mogelijk dat de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit meebrengen dat bepaalde gegevensverwerkingen door de zorgverzekeraar alleen door of onder verantwoordelijkheid van een medisch adviseur mogen worden uitgevoerd. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van materiele controle.

De Autoriteit Persoonsgegevens (tot 1 januari 2016: College bescherming persoonsgegevens) benadrukt dat het enkele feit dat een verwerking plaatsvindt door of onder verantwoordelijkheid van een medisch adviseur op zichzelf niets zegt over de vraag of de gegevensverwerking rechtmatig is.

Voor de beoordeling of een zorgverzekeraar bepaalde gegevens mag verwerken zal altijd eerst moeten worden vastgesteld dat er een grondslag is, een uitzondering op het verbod op het verwerken van persoonsgegevens betreffende de gezondheid en (indien van toepassing) een grond voor de doorbreking van de geheimhoudingsplicht. Vervolgens zal moeten worden beoordeeld of de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit meebrengen dat de verwerking door of onder verantwoordelijkheid van een medisch adviseur plaatsvindt.

⁸ Zie artikel 7.8, eerste lid, onder d, Rzv: "De zorgverzekeraar voert geen detailcontrole uit, dan nadat is voldaan aan de volgende voorwaarden: (...) uit het specifieke controleplan blijkt dat de detailcontrole niet verder gaat dan gelet op het met het onderzoeksdoel en de omstandigheden van het te onderzoeken geval noodzakelijk is."